

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 16 A §:N MUUTTAMISESTA

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1373/2018) 16 a §:n 3 momenttia muutettaisiin siten, että kukin työ- ja elinkeinotoimisto antaisi omalla toimialueellaan työvoimapolitiittisen lausunnon työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvun 14 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua työttömyysturva-oikeuden palautumisesta eli tilanteista, joissa työnhakijalle asetettu työssäolovelvoite lakkaa.

1 Tausta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 15 §:n 2 momentin nojalla työ- ja elinkeinotoimiston tehtävien hoitamisesta useamman kuin yhden työ- ja elinkeinotoimiston toimialueella voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella, kun tehtävät koskevat työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua työvoimapolitiittisen lausunnon antamista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä.

Työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun osallistuva kunta antaa työvoimapolitiittisen lausunnon Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle niistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, joiden ratkaiseminen kuuluu työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan toimivaltaan. Lisäksi työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voi tietyissä tilanteissa antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja.

Valtioneuvoston 8.7.2021 antamalla asetuksella (734/2021) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettuun asetukseen on lisätty uusi 16 a §. Pykälässä säädetään niistä työvoimapolitiittisen lausunnon antamista koskevista tehtävistä, jotka Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto hoitaa kaikkien työ- ja elinkeinotoimistojen toimialueella. Asetus tulee voimaan 1.10.2021.

Asetuksen toimeenpanon valmistelussa on ilmennyt, ettei ole tarkoituksenmukaista, että työttömyysturvalain 2 a luvun 14 §:ssä säädettyä toistuvan työvoimapolitiittisesti arvioituna moitittavan menettelyn johdosta asetettua työssäolovelvoitteen jälkeistä työttömyysturva-oikeuden palautumista käsiteltäisiin keskitetysti Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa. Olisi perusteltua, että kukin työ- ja elinkeinotoimisto käsittelee nämä asiat omalla toimialueellaan.

2 Nykytila ja sen arviointi

Oikeuden työttömyysetuuteen voi menettää määräajaksi työstä eroamisen ja erottamisen, työstä kieläytymisen sekä työllistymissuunnitelmaan ja työllistymistä edistäviin palveluihin liittyvien laiminlyöntien vuoksi. Etuuden menettäminen määräajaksi tarkoittaa sitä, että työnhakijalle asetetaan korvaukseton määräaika eli niin sanottu karenssi.

Työnhakijan edellä mainitun menettelyn toistuessa hänelle asetetaan työssäolovelvoite. Työssäolovelvoite tarkoittaa sitä, että työnhakija menettää oikeuden työttömyysetuuteen toistaiseksi.

Työssäolovelvoitteen jälkeen oikeus työttömyysetuuteen palautuu, kun henkilö on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä, osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämiseen annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun, opiskellut omaehtoisesti työttömyysturvalaissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja tai työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä. Oikeus työttömyysetuuteen palautuu myös, kun työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneesta menettelystä on kulunut vähintään viisi vuotta.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto antaa 1.10.2021 voimaan tulevan asetuksen (734/2021) nojalla kaikkien työ- ja elinkeinotoimistojen toimialueilla työvoimapolitiittiset lausunnot asetuksessa määritellyissä tilanteissa, muun muassa työssäolovelvoitteen asettamisesta sekä velvoitteen jälkeisestä työttömyysturva- ja elinkeinotoimistolle.

Työssäolovelvoitetta asetettaessa tutkitaan ja arvioidaan työnhakijan menettelyn työvoimapolitiittista moitittavuutta. Arviointiin liittyy merkittävää työvoimapolitiittista harkintaa. Työssäolovelvoitteen asettamisen osalta on ratkaisu- ja soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden turvaamiseksi perusteltua, että työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen on näissä tilanteissa keskitetty Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle.

Nykyisestä 1.10.2021 voimaan tulevasta asetuksesta poiketen olisi kuitenkin perusteltua, että toimivalta työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen työssäolovelvoitteen lakkaamisesta säilyisi kullakin työ- ja elinkeinotoimistolla. Työssäolovelvoitteen lakkaamista arvioidessa ei selvitetä työnhakijan työvoimapolitiittisesti arvioituna moitittavana pidettävää menettelyä, vaan ratkaistaan ainoastaan se, onko aiemmin asetettu työssäolovelvoite täyttynyt vai onko velvoite edelleen voimassa.

3 Ehdotuksen vaikutukset

Ehdotus ei vaikuttaisi julkisen talouden menojä lisävasti tai vähentävästi.

Eri henkilöitä koskevia työssäolovelvoitteita on asetettu työ- ja elinkeinotoimistoissa vuonna 2019 arviolta noin 16 500, vuonna 2020 arviolta noin 11 200 ja vuoden 2021 elokuun loppuun mennessä arviolta noin 6 000. Eniten työssäolovelvoitteita on edellä mainittuina vuosina asetettu Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Hämeen, Pirkanmaan, Kaakkois-Suomen ja Keski-Suomen (sekä vuonna 2021 Pohjois-Pohjanmaan) työ- ja elinkeinotoimistoissa.

Työssäolovelvoitteen päättymisestä on annettu työvoimapolitiittisen lausunnon kaltaisia ilmoituksia vuonna 2019 arviolta noin 6 300, vuonna 2020 arviolta noin 5 600 ja vuoden 2021 elokuun loppuun mennessä arviolta noin 1 800. Työssäolovelvoitteen päättymisestä annettujen ilmoitusten määrään voi liittyä merkittäviä epävarmuuksia, koska ei ole tiedossa, onko velvoitteen päättymisestä aina annettu kyseinen ilmoitus.

Työssäolovelvoitteen jälkeisen etuusoikeuden palautumisen käsittelyn säilyminen kaikissa työ- ja elinkeinotoimistoissa lisäisi näissä työ- ja elinkeinotoimistoissa työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisesta aiheutuvaa työmäärää verrattuna siihen, että kyseiset asiat käsiteltäisiin keskitetysti Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa. Vastaavasti käsittelyn säilyminen kullakin työ- ja elinkeinotoimistolla vähentäisi keskitettäviä tehtäviä hoitavan Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston työmäärää.

Olisi tarkoituksenmukaisempaa, että työssäolovelvoitteen jälkeisen etuusoikeuden palautumisen käsittelyä ei olisi keskitetty Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolle. Koska Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistoon valtakunnallisesti keskitettyjen asioiden käsittely on muita työttömyysturva-asioita vaativampaa ja sen vuoksi hitaampaa, myös työssäolovelvoitteen lakkaamista koskevien asioiden käsittelyajat olisivat pitempiä. Osa velvoitteen lakkaamista koskevista asioista on kuitenkin selvästi ruutiiniluonteisia.

Työssäolovelvoitteen jälkeisen etuusoikeuden palautumisen käsittelyn säilyminen kullakin työ- ja elinkeinotoimistolla omalla toimialueellaan ei lisäisi tai vähentäisi työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun osallistuvien kuntien tehtäviä. Työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun osallistuvat kunnat antavat asiakkailleen työvoimapolitiittiset lausunnot työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavaan työttömyysetuuteen liittyvistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä sekä omaehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyysetuudella. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) muuttamisesta annetun lain (421/2021) perusteella kuntakokeiluun osallistuville

kunnille tulee lisää työvoimapoliittisten lausuntojen antamiseen liittyviä tehtäviä 2.10.2021 lukien. Kokeilualueiden kuntien keskeisimmät uudet tehtävät liittyvät työnhaun voimassaoloon sekä sen ratkaisemiseen, onko henkilö työtön.

Työssäolovelvoitteen jälkeisen etuusoikeuden palautumiseen liittyvien työvoimapoliittisten lausuntojen antamisen säilyminen kullakin työ- ja elinkeinotoimistolla ei vaikuttaisi työnhakijoiden oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Käsittelyn säilyminen kullakin työ- ja elinkeinotoimistolla kuitenkin nopeuttaisi työnhakijan etuusoikeuden selvittämistä ja tukisi työttömyysturva-asian käsittelyn viivytyksettömyyttä.

4 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Asetusehdotuksesta ei järjestetty lausuntokierrosta asian vähäisen merkityksen vuoksi. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle, työ- ja elinkeinotoimistoille, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle sekä Suomen Kuntaliitolle varattiin kuitenkin mahdollisuus kommentoida asetusehdotusta 20.- 24.9.2021.

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä asian kiireellisyyden takia.

5 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1.10.2021.